

Jumalateenistus Nõos P, 17.04.22 kell 11.00, I ülestõusmispüha

Lektsioonid: Ho 6:1–3; Lk 24:1–12

Pihikõne: peapiiskopi karjasekirja alusel Jh 11:25

Jutlus: 1Kr 15:1–8, 11

Laulud: 117 (1–5); 110 (1–5, 6); 107 (1–4); 114 (1–3)

Aga nüüd ma teen teile, vennad, teatavaks evangeeliumi, mida ma teile olen kuulutanud, mille te ka olete vastu võtnud, milles te ka seisate ja mille läbi te ka pääsete. Kas te peate kinni sõnadest, millega ma teile evangeeliumi kuulutasin? Muidu olete küll ilmaaegu saanud usklikuks. Ma olen teile ju kõigepealt edasi andnud seda, mida ma ka ise olen vastu võtnud: et Kristus suri meie pattude eest, nagu on kirjutatud pühades kirjades, ja et ta maeti maha ja äratati kolmandal päeval üles pühade kirjade järgi ja et ta näitas ennast Keefasele, seejärel neile kaheteistkümmenele, seejärel näitas ta ennast ühtaegu enam kui viiesajale vennale, kellest enamik on veel praegugi elus, mõned aga on läinud magama; siis näitas ta ennast Jaakobusele, seejärel kõigile apostlitele. Aga kõige viimaks näitas ta ennast ka minule kui äbarikule ... Olgu nüüd mina või nemad – nõnda me kuulutame ja nõnda olete teie saanud usklikuks.

1Kr 15. peatükki on nimetatud üheks sügavamaks ja salapärasemaks peatükiks Piiblis. Võib-olla tõesti, kuna siin kõneldakse kristlaseks-olemise põhialusest, surnuist ülestõusmisest ja selle tähendusest.

Küllap on meist igaühel, kes viibime tänasel I ülestõusmispühäl *anno Domini* 2022 siin kirikus või vähemalt mõtleme tänasel suurel kirikupühäl kaasa Kristuse koguduse tegemistele, oma põhjus Kristusesse uskuda. Küllap on meil kõigil n-ö oma lugu kristlasena.

Kes on usu kaasa saanud n-ö emapiimaga, ta kristlastest vanemad on ta ristinud varases lapsepõlves. Kes on usklikuks saanud läbi katsumuste noorpõlves või varases keskeas.

Kes aga on usu vastu võtnud aastatepikkuse elukogemuse ja maailma vaatlemise toel.

Siiski on kristliku usu ajaloos alates Pühast Augustinusest (354–430 pKr) vahet tehtud usul, mida usutakse ehk usutaval usul (*fides quae creditur*) ja sellel, kuidas usutakse ehk uskuval usul (*fides qua creditur*).

Neist viimane, uskuv usk on just see, mida eelnevalt kirjeldada püüdsin: meie isiklik, subjektiivne usk Jumalasse ja Jeesusesse Kristusesse – nii nagu me neid oma isiksusega vastu võtame.

Esimene, usutav usk aga on midagi sellist, mida kirik uskuma hakkavale inimesele ette annab, et kogu Kristuse Ihus oleks üks ja seesama, ühtviisi arusaadavalt sõnastatud usk.

Sellise usutava usu alla käivad kõik usutunnistused, mida ka jumalateenistustel tunnistame: tavaliselt apostlik usutunnistus, kuid tänasel suurel pühäl ka pikem Nikaia usutunnistus.

Tänane kirjakoht selles sügavas ja salapärasel 1Kr 15. peatükis on midagi, mis kuulub just sellesse viimati kirjeldatud usu liiki, usutavasse usku.

Tegemist on kindla usutunnistusliku vormeliga, mis oli olemas juba enne apostel Paulust, kes seda siis Korintose kogudust rajades sealseile ristitavaile õpetas ja mida ta nüüd neile kirjutatud kirjas meenutab.

See usutunnistus on osa meile hästi tuntud apostliku ja Nikaia usutunnistuse keskmisest osast, nn lunastuse-artiklist, milles kirjeldatakse Jumala Poja kannatusi ja üles äratamist: 1) Kristus suri meie pattude eest, 2) Kristus maeti maha, 3) Kristus äratati kolmandal päeval üles.

Ehkki siin pole nimetatud Kristuse taevaminemist, tuleb see mõte siia juba sisse lugeda, sest apostel Paulus ei näi vahet tegevast Kristusel, kes on võitnud surma ja Kristusel, kes on läinud üles taeva.

Lisaks on meie kirjakohtas antud usutunnistuses ka midagi sellist, mida apostlikus ega Nikaia usutunnistuses ei mainita. Nimelt see, et Kristus näitas end Ülestõusnuna oma jüngerile ja apostlitele, ilmselt tunnistusena sellest, et Kristus tõepoolest elab ega ole enam surnud.

Paulus lisab sellele usutunnistuse väitele omalt pool juurde ka selle, et lisaks jüngerile näitas Kristus end ka enam kui viiesajale inimesele, lisaks veel Jeesuse vennale Jaakobusele, apostlitele (neile, kes polnud Jeesuse jüngrid, kuid kuulutasid evangeeliumi) ja Paulusele endale.

Pauluse jaoks on nüüd oluline see, et Korintose kristlased jääksid sellele usutunnistusele truuks – ükskõik siis, mida nad oma südames ka Jumalast ja Jeesusest Kristusest muidu ei usuks. Sest apostel Paulus on seda usutunnistust kord Korintose kristlastele kuulutanud, nad on selle usutunnistuse kord ristimisel vastu võtnud (vastanud jaatavalt küsimustele, milles see usutunnistus neile ette pandi), see on nende usu alus võitluses patu, surma ja kuradiga ning see on nende pääsemise garantii (nad on seeläbi juba patust, surmast ja kuradist pääsenud).

Paulus küsib otsesõnu: „Kas te peate kinni sõnadest, millega ma teile evangeeliumi kuulutasin? Muidu olete küll ilmaaegu saanud usklikuks.“

Küllap jäid korintlased neid Pauluse kirja sõnu kuuldes mõttesse: kas ma olen uskunud just nii nagu Paulus siin ütleb? Ja küllap jääme mõttesse ka meie, kes seda kirjakohta kuuleme või loeme. Kordame veel üle.

1) Kristus suri meie pattude eest.

Seda, et Kristus suri, on meil üsna lihtne uskuda, sest surevad ju kõik inimesed. Kuid kas usume, et Kristus suri meie pattude eest? Kas üldse tunneme, et oleme patused olnud? Kas mõistame, milles meie patt seisnes?

Toon siinkohal mõned patu indikaatorid.

Rm 1:18, 19, 21 ütleb Paulus: „Jah, Jumala viha ilmub taevast inimeste igasuguse jumalakartmatuse ja ülekohtu vastu, nende vastu, kes tõde hoiavad ülekohtu kammitsais, sest et see, mida teatakse Jumalast, on nende keskel avalik“, kuid „Jumalat tundes nad ei ole ülistanud ega tänanud teda kui Jumalat.“

Gl 5:19–21 loetleb Paulus lihaliku loomuse tegusid: „...hoorus, rüvedus, kõlvatus, ebajumalateenistus, nõidus, vaen, riid, kiivus, raevutsemine, isemeelsus, lõhed, lahknemised, kadetsemine, purjutamised, prassimised ja muu sarnane...“

1Jh 5:10j ütleb apostel Johannes: „Kes usub Jumala Pojasse, sellel on see tunnistus olemas enese sees. Kes ei usu Jumalat, see on teinud tema valelikuks, sest ta pole uskunud tunnistust, mille Jumal on andnud oma Poja kohta. Ja see tunnistus on: Jumal on andnud meile igavese elu ja see elu on tema Pojas.“

Seega, Kristus suri meie eest sellepärast, et me pääseksime patustena Jumala viha alt, et me ülistaksime ja tänaksime Jumalat kui maailma Loojat ja valitsejat, saaksime võitu oma lihaliku loomuse tegudest ning päriksime igavese elu.

2) Kristus maeti maha.

Seda asjaolu pole samuti raske uskuda, sest kõik surnud inimesed maetakse ju reeglina maha – ükskõik, mis viisil täpselt seda siis teatud aegadel ja kultuurides pole tehtud.

3) Kristus äratati kolmandal päeval üles.

See väide on aga ülalkirjeldatud uskuvale usule kõige raskem. Kuidas uskuda, et inimene surnuist üles tõuseb? Kõige kindlam on seda ise pealt näha. Kuid enamik inimkonnast pole seda kunagi näinud ja peab leppima tunnistajate väidetega.

Ometi on selle väite uskumiseks mitmeid viise. Üks neist on loogiline järeldus. Nimelt see, et kui Kristus poleks üles tõusnud, siis poleks Kristuse kirikut ka tekkinud. Ja mitte ainult tekkinud, vaid see kirik poleks püsinud 2000 aastat kuni tänaseni – kõigi kirikuvastaste, pilkajate, ateistide ja teiseusuliste kiuste.

Kui Kristus poleks üles tõusnud, ei külastaks Iisraeli ja Jeruusalemma igal aastal palverändurite hordid, kes tahavad Jeesuse hauda ja teisi temaga seotud paiku oma silmaga näha.

Lühidalt öeldes, kui Kristus poleks üles tõusnud, ei huvitaks ta täna mitte kedagi. Kuid huvitab, ja kuidas veel!

Iga inimene, kes on oma elus Jeesus Kristuse vastu huvi tundnud, teda oma Issandaks tunnistanud, on tunnetanud oma elu muutumist paremuse poole. Toon kolm võrdlevat näidet Piiblist.

1. Inimese elu saab mõtte. Kui Jeesus Jh 6:67j küsib oma jüngritelt „Kas teiegi tahate ära minna?“ siis vastab Siimon Peetrus talle: „Issand, kelle juurde me peaksime minema? Sinul on igavese elu sõnad.“ Inimene, kes on oma elus Kristusesse uskuma hakanud, ei vaja oma elus enam mingit muud eesmärki kui teha seda, mida Kristus temalt tahab.

2. Inimene pääseb hirmust tuleviku ees. Kui Paulus ja Siilas Filipi linnas kinni võeti ja vanglasse

pandi, siis toimus Ap 16 järgi nende imeline pääsemine ja vangivalvur kartis, et vangid on põgenenud ja tahtis end tappa, kuna ta kartis oma ülemuste viha. Kui aga valvur küsis apostleilt, mida ta peab tegema, et pääseda, ütlesid nad talle: „Usu Issandasse Jeesusesse, siis pääsed sina ja su pere!” Ja valvur sai ülirõõmsaks.

3. Inimene pääseb vihast teistsuguste inimeste vastu. Kui variser Saulus Ap 9 järgi kohtus Damaskuse teel ülestõusnud Jeesusega, siis ta loobus oma plaanist tuua kõik kristlased, keda ta kohtab, kohtu ette, et nad surma mõistetaks. Ja näeme, kuidas ta hakkas hiljem kaitsma kristlaste ringkonnas pagankristlasi, kes tundusid juudikristlastele algul vastuvõetamatud.

Kindlasti saaks tuua veel palju näiteid, kuidas ülestõusnud Kristus on inimeste elu muutnud, kuid ma arvan, et seda polegi tarvis. Teie kõik, kes olete täna tulnud siia pühakotta, tunnete oma südames rõõmu Kristuse ülestõusmisest. Ja see tähendab, et teie südames elab usk Kristusesse. Jumal olgu selle eest tänatud ja kiidetud!

Aamen.